

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 27/04-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. februára 2004 predbežne prerokoval sťažnosť P. H., t. č. v Ústave na výkon väzby Bratislava, zastúpeného advokátom JUDr. S. J., B., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky, jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 9 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a čl. 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach postupom a uznesením Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Nt 647/03 a postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Tpo 146/03 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. januára 2004 doručená sťažnosť P. H. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základných práv, „ktoré sú garantované Čl. 17 ods. 2, ods. 5 a Čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „Ústava“), Čl. 5 ods. 4 Európskeho Dohovoru pre ľudské práva (ďalej len „Dohovor“), Čl. 9 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Čl. 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, a to postupom Okresného súdu Bratislava I vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Nt 647/03 a postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 8 Tpo 146/03“.

Ústavný súd 14. januára 2004 vyzval sťažovateľa na odstránenie nedostatkov sťažnosti. Sťažovateľ doručil ústavnému súdu 28. januára 2004 uznesenie Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Nt 647/03.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že bol uznesením okresného súdu z 23. októbra 2002 sp. zn. 3 Nt 179/02 vzatý do väzby podľa § 68 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodov uvedených v ustanovení § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ podal na okresnom súde žiadosť o prepustenie z väzby. Okresný súd uznesením sp. zn. 3 Nt 647/03 z 8. októbra 2003 jeho žiadosť zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ v zákonnej lehote sťažnosť, v ktorej namietal, že vzhľadom na jeho vážny zdravotný stav nesúhlasí s obmedzením osobnej slobody.

Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol uznesením zo 6. novembra 2003 sp. zn. 8 Tpo 146/03 tak, že sťažnosť sťažovateľa podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 15. apríla 2003 ústavnému súdu sťažnosť, ktorou namietal porušenie tých istých základných práv a slobôd postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Nt 179/02 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Tpo 17/03, ktorá bola 24. júna 2003 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

Podľa sťažovateľa sa táto sťažnosť opiera o nové skutočnosti, ktoré tu neboli v čase prerokovania sťažnosti, ktorá bola ústavným súdom už odmietnutá. Novými skutočnosťami

je predovšetkým znalecký posudok doc. MUDr. V. Š., CSc., ktorý dokladuje zhoršenie zdravotného stavu poškodeného (sťažovateľa).

V podaní sťažovateľ podrobne uvádza skutočnosti, ktoré ho viedli k podaniu sťažnosti ústavnému súdu, cituje články ústavy, právne predpisy a tiež ďalšie okolnosti, ktoré už boli predmetom posudzovania v konaní pred ústavným súdom.

V sťažnosti opisuje sťažovateľ priebeh liečby a poskytovanie zdravotnej starostlivosti vo väzbe od 23. októbra 2002 a vývoj jeho choroby od roku 1977. Liečba zabezpečovaná sťažovateľovi v zdravotníckych zariadeniach ústavu na výkon väzby nie je poskytovaná na odbornej úrovni, plynulo a sústavne. Týmto postupom je bezprostredne ohrozený život a zdravie sťažovateľa a dochádza k porušovaniu jeho základného práva podľa čl. 40 ústavy.

Sťažovateľ žiada ústavný súd, aby sa touto sťažnosťou zaoberal prioritne, bez ohľadu na poradie, v ktorom bola ústavnému súdu doručená, a navrhuje vydať nasledovné dočasné opatrenie:

„Ústavný súd Slovenskej republiky odkladá vykonateľnosť právoplatného uznesenia Krajského súdu v Bratislave, zo dňa 6. 11. 2003, sp. zn. 8 Tpo 146/03, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá Okresnému súdu Bratislava I, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Nt 647/03 sa dočasne zdržal vykonávania právoplatného uznesenia Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 8 Tpo 146/03 zo dňa 6. 11. 2003. Ústavný súd Slovenskej republiky ukladá povinnosť Ústavu pre výkon väzby v Bratislave, aby prepustil z väzby na slobodu obvineného P. H.“

Ďalej navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nasledovne:

„ 1. Základné práva sťažovateľa, a to:

- právo na to, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu podľa Čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky,

- právo na stíhanie alebo pozbavenie slobody len z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom podľa Čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky,
- právo na ochranu zdravia a právo na zdravotnú starostlivosť podľa Čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky,
- právo na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie podľa Čl. 5 ods. 4 Európskeho Dohovoru pre ľudské práva,
- právo na dosiahnutie najvyššej dosažiteľnej úrovne fyzického zdravia a na vytvorenie podmienok na zabezpečenie lekárskej pomoci a starostlivosti v prípade choroby podľa Čl. 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach,
- právo na konanie o právoplatnosti zadržania a prepustenie, ak väzba nie je zákonná podľa Čl. 9 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach

boli postupom Okresného súdu Bratislava I vo veci vedenej pod sp. zn. 3 Nt 647/03 a postupom Krajského súdu v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 8 Tpo 146/03 porušené.

2. Podľa § 56 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd SR uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 6. 11. 2003, sp. zn. 8 Tpo 146/03 a uznesenie Okresného súdu Bratislava I zo dňa 8. 10. 2003, sp. zn. 3 NT 647/02 zrušuje.

3. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z., zákona o organizácii Ústavného súdu SR o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v platnom znení, Ústavný súd vracia Okresnému súdu Bratislava I vec vedenú pod sp. zn. 3 Nt 647/03 na ďalšie konanie.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické

osoby namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach upravujú ustanovenia § 20 ods. 1 a § 49 až 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom nesplnenie všeobecnej alebo osobitnej podmienky je dôvodom na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

1. Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Nt 647/03 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Tpo 146/03.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy „Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok“.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy „Do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu“.

Z konštantnej rozhodovacej činnosti a judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 122/03) vyplýva, že v konaní pred ústavným súdom sťažovateľ môže uplatniť ochranu základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy [alebo podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktorého porušenie tiež

namieta] len vtedy, ak ho nechráni iný súd, a to len v rozsahu svojej ústavnej právomoci podľa čl. 142 ods. 1 ústavy. Ďalej musí ísť o porušenie základného práva alebo slobody, ktoré súvisí s tým, že osoba bola vzatá do väzby bez zákonom uznaného a v odôvodnení všeobecného väzobného súdu uvedeného dôvodu opretého o konkrétne skutkové okolnosti (II. ÚS 76/02), resp. musí ísť o reálnu možnosť porušenia základného práva alebo slobody, ktorú by ústavný súd mohol preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Z príloh k sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ bol vzatý do väzby na základe uznesenia okresného súdu z 23. októbra 2002 sp. zn. 3 Nt 179/02 z dôvodov uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Sťažovateľ podal okresnému súdu žiadosť o prepustenie z väzby a ten rozhodol uznesením sp. zn. 3 Nt 647/03 z 8. októbra 2003 tak, že jeho žiadosť zamietol. Toto uznesenie bolo napadnuté sťažnosťou obvineného (sťažovateľa v tomto konaní) a táto sťažnosť bola zamietnutá uznesením krajského súdu zo 6. novembra 2003 sp. zn. 8 Tpo 146/03.

Ústavný súd zistil, že uznesenie okresného súdu, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby, obsahuje zákonný dôvod väzby, pričom tento je aj skutkovo konkretizovaný tak, aby sa dalo z ústavného hľadiska uzavrieť, že nedošlo k porušeniu označených základných práv sťažovateľa, preto ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažovateľ ďalej v súvislosti s namietaným porušením čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy namietal porušenie aj jeho základného práva na ochranu zdravia podľa čl. 40 ústavy. Z práva na ochranu zdravia sťažovateľ vyvodzuje právo, aby mu „zdravotná starostlivosť bola poskytovaná na odbornej úrovni, plynule a sústavne, a to aj napriek tomu, že je vo väzbe“. Keďže podľa sťažovateľa *„liečba ...poskytovaná v zdravotníckych zariadeniach Ústavu pre výkon väzby, nie je poskytovaná na odbornej úrovni, plynulo a sústavne... týmto postupom je bezprostredne ohrozený život a zdravie sťažovateľa“*. Tým dochádza k porušovaniu práva sťažovateľa zaručeného v čl. 40 ústavy.

Podľa čl. 40 ústavy „Každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon“.

Rozsah podmienok ochrany zdravia ustanovuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnej starostlivosti“).

Podľa § 3 citovaného zákona, ktorý sa týka úloh štátu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, „štát utvára podmienky na to, aby sa zdravotná starostlivosť poskytovala na odbornej úrovni, plynulo, sústavne a aby bola dostupná“.

Podľa § 4 a § 6 ods. 1 citovaného zákona každý, t. j. aj osoba, ktorá je vo väzbe, má právo na zdravotnú starostlivosť (s výnimkou práva na výber lekára alebo zdravotníckeho zariadenia, ktoré takúto starostlivosť poskytuje).

V zmysle § 3 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov „Ak to vyžaduje zdravotný stav obvineného... väzba sa na nevyhnutne potrebný čas vykonáva v osobitnej nemocnici pre obvinených a odsúdených zriadenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky“.

Podľa § 3 ods. 4 citovaného zákona „Ak je ohrozené zdravie alebo život obvineného a nemožno mu poskytnúť primeranú liečebnú starostlivosť v ústave alebo v nemocnici, väzba sa vykoná v inom zdravotníckom zariadení, pričom stráženie obvineného zabezpečuje Zbor väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky“.

Porušenie práva na ochranu zdravia sťažovateľ aj v tejto časti sťažnosti spája s porušením jeho základného práva na osobnú slobodu. Medzi zákonnými dôvodmi na ponechanie obvineného na slobode alebo na jeho prepustenie z väzby v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku [§ 67 a § 73 ods. 1 písm. a) a b)] však nie je uvedený zdravotný stav obvineného.

Ústavný súd opakovane pripomína podľa svojej konštantnej judikatúry (II. ÚS 122/03) a judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (V 63/1993), že choroba obvineného alebo jeho zlý a zhoršujúci sa zdravotný stav nie je dôvodom na to, aby obvinený nemohol byť do väzby vzatý, resp. aby bol z väzby prepustený, ak je tu niektorý z dôvodov väzby. V ústavoch Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky sú vytvorené podmienky pre poskytovanie potrebnej liečebnej starostlivosti obvineným a Trestný poriadok nepozná ani inštitút prerušenia či upustenia od výkonu väzby zo zdravotných dôvodov. Posúdiť zdravotný stav obvineného a potreby jeho liečby je v pôsobnosti zdravotníckych zariadení ústavu, v ktorom sa väzba vykonáva, a na podklade takýchto zistení je orgán zabezpečujúci výkon väzby povolaný na voľbu prostriedkov adekvátnych na dosiahnutie účelu väzby, a to aj v prípadoch ústavného liečenia a ošetrovania.

Keďže právo na zdravotnú starostlivosť sťažovateľa nemohlo byť porušené spôsobom, ktorý sťažovateľ namietal (pričom ustanovenie, ktorého porušenie namietal, nie je súčasťou individuálneho práva na ochranu zdravia, ale týka sa realizácie úloh štátu vyplývajúcich aj z medzinárodných dohovorov v tejto oblasti), ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

3. Sťažovateľ v ďalšej časti sťažnosti namietal porušenie čl. 12 Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach (ďalej len „pakt“).

Podľa čl. 12 ods. 1 paktu „Štáty, zmluvné strany paktu, uznávajú právo každého na dosiahnutie najvyššej dosažiteľnej úrovne fyzického a duševného zdravia“.

Podľa čl. 12 ods. 2 písm. d) paktu „Štáty, zmluvné strany paktu, urobia opatrenia na dosiahnutie plného uskutočnenia tohto práva, ktoré budú zahŕňať:

... vytvorenie podmienok, ktoré by každému zabezpečili lekársku pomoc a starostlivosť v prípade choroby“.

Vo vzťahu k ustanoveniu čl. 12 paktu ústavný súd opakovane uvádza, že toto ustanovenie má programový charakter a predpokladá premietnutie medzinárodného záväzku zmluvného štátu do právneho poriadku tohto štátu vo forme uplatnenia širokej škály opatrení, medzi ktoré patria aj opatrenia legislatívneho charakteru.

Ústavný súd opakovane konštatuje, že Slovenská republika si v tejto oblasti plní svoje medzinárodné záväzky aj tým, že prijala príslušné legislatívne opatrenia vrátane zákona o zdravotnej starostlivosti (pozri uvedený § 3 tohto zákona), pričom pripomína, že prostredníctvom tohto ustanovenia nemožno namietat' porušenie individuálnych práv alebo slobôd. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

4. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom (zadržaním), má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 9 ods. 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach „Každý, kto je zatknutý alebo je vo väzbe, má právo na konanie pred súdom, aby súd mohol bez meškania rozhodnúť o právoplatnosti jeho zadržania a nariadiť jeho prepustenie, ak väzba nie je zákonná“.

Ak o počiatočnom pozbavení slobody rozhodol súd alebo ak zatknutá osoba bola predvedená pred sudcu, ktorý potom rozhodol o jej väzbe (čl. 5 ods. 3 dohovoru), čl. 5 ods. 4 dohovoru sa neuplatní, pretože súdna kontrola požadovaná týmto ustanovením je obsiahnutá už v tomto počiatočnom rozhodnutí.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že po zadržaní sťažovateľa okresný súd rozhodol o jeho vzatí do väzby 23. októbra 2002, to znamená, že sťažovateľ po zadržaní bol predvedený pred sudcu, ktorý potom rozhodol o väzbe, z čoho vyplýva, že k namietanému porušeniu ustanovenia čl. 5 ods. 4 dohovoru, resp. čl. 9 ods. 4 Medzinárodného paktu

o občianskych a politických právach nedošlo, a preto i túto časť sťažnosti ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd už o žiadosti sťažovateľa o vydanie dočasného opatrenia podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ďalších návrhoch nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2004